

SAOPŠTENJE

FIRST RELEASE

Molimo korisnike da prilikom upotrebe podataka obavezno navedu izvor
Users are kindly requested to mention the data source

GODINA/ YEAR III

SARAJEVO 30.09.2015

BROJ/ NUMBER 3

BRUTO DOMAĆI PROIZVOD – KVARTALNI PODACI

GROSS DOMESTIC PRODUCT – QUARTERLY DATA

Realni rast BDP u drugom kvartalu 2015. godine, u odnosu na isti kvartal prethodne godine, iznosio je 4,4%.

Sezonski podešena serija podataka pokazuje rast BDP u drugom kvartalu 2015. godine od 0,7% u odnosu na prethodni kvartal.

Posmatrano po područjima klasifikacije djelatnosti u drugom kvartalu 2015. godine značajan realni rast bruto dodane vrijednosti zabilježen je u djelatnostima: Vadenje ruda i kamena (B) 13,6%, Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti (N) 13,4% i Trgovina na veliko i malo (G) 8,1%.

Realni pad bruto dodane vrijednosti zabilježen je u djelatnostima: Stručne, naučne i tehničke djelatnosti (M) 4,4% i Ostale ulužne djelatnosti (S) 4,2 %

The real GDP growth in the second quarter of 2015, compared to the same quarter of the previous year, amounted 4.4%.

According to seasonally adjusted data, GDP increased by 0.7% in the second quarter of 2015, as compared to the previous quarter.

Observed by activities, in the second quarter of 2015 compared to the same quarter of the previous year, real growth of the gross value added was recorded in: the Mining and quarrying (B) 13.6%, Administrative and support service activities (N) 13.4%, Wholesale and retail trade (G) 8.1%.

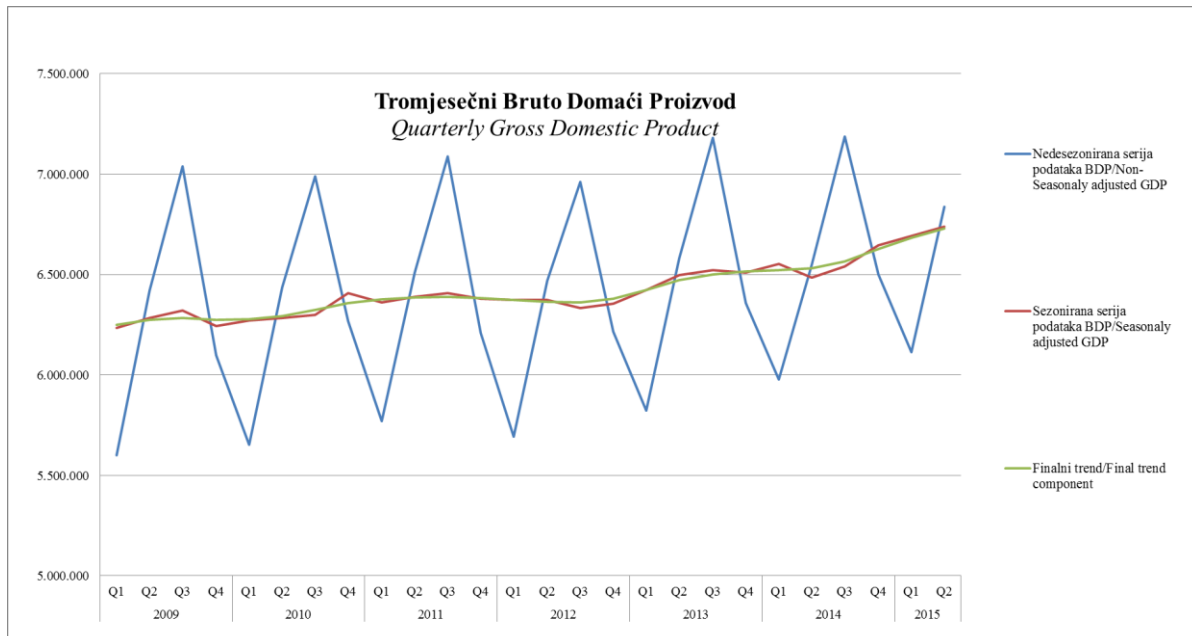
Real fall of the gross value added was recorded in: Professional, scientific and technical activities (M) 4.4% and Other service activities (S) 4.2%.

Obračun je urađen na osnovu raspoloživih službenih indikatora Agencije za statistiku BiH i entitetskih zavoda za statistiku.

The calculations are made on the basis of available official indicator of the Agency for Statistics of BiH and the entity statistical institutes.

TROMJESEČNI BRUTO DOMAĆI PROIZVOD Stope realnog rasta
QUARTERLY GROSS DOMESTIC PRODUCT Real growth rate

	2010				2011				2012				2013				2014				2015				%
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	
Nedesezonirani podaci Q/Q-4	1,0	0,2	-0,7	2,8	2,1	1,2	1,4	-0,9	-1,4	-0,6	-1,8	0,1	2,3	1,8	3,2	2,3	2,6	-0,5	0,1	2,3	2,3	4,4			Non-Seasonally adjusted Q/Q-4
Sezonirani podaci Q/Q-1	0,4	0,2	0,3	1,7	-0,7	0,5	0,3	-0,4	-0,1	0,0	-0,6	0,3	1,0	1,2	0,4	-0,2	0,7	-1,1	0,9	1,6	0,7	0,7			Seasonally adjusted Q/Q-1
Finalni trend Q/Q-1	0,0	0,3	0,5	0,5	0,3	0,1	0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	0,3	0,7	0,7	0,5	0,2	0,1	0,1	0,5	0,9	0,9	0,7			Final trend Q/Q-1

Izvori i metode prikupljanja podataka

Osnovni izvor podataka su rezultati mjesečnih i kvartalnih statističkih istraživanja (poljoprivrede, prerađivačke industrije, građevinarstva, trgovine, hotela i restorana, transporta i komunikacija, zaposlenosti i zarada, statistika cijena), porezne evidencije i drugi izvori.

Obuhvat

Izračun obuhvaća sve aktivnosti slijedeći proizvodni koncept prema Sistemu Nacionalnih Računa 1993 (SNA 93) i Europskom Sistemu Računa 1995 (ESA 95).

Predstavljanje podataka

Osnovni agregati i kategorije su, što se tiče koncepta i terminologije, harmonizirani sa SNA 93 i ESA 95.

Podaci prema djelatnosti su prikazani prema Klasifikaciji ekonomskih aktivnosti u Europskoj uniji (NACE Rev. 2)

Definicije i pojašnjenja

Bruto domaći proizvod prema proizvodnom pristupu jednak je dodanoj vrijednosti u baznim cijenama, uvećanoj za poreze na proizvode i umanjenoj za subvencije na proizvodnju. Bruto domaći proizvod je, prema tome, jednak zbiru dodane vrijednosti u baznim cijenama svih rezidentnih proizvodnih jedinica i neto poreza na proizvode (porezi minus subvencije na proizvode).

Dodana vrijednost u baznim cijenama jednaka je outputu u baznim cijenama, umanjenom za međufaznu potrošnju u kupovnim cijenama. Dodana vrijednost u baznim cijenama jednaka je, takođe, zbiru sredstava zaposlenih, ostalih poreza na proizvodnju umanjениh za ostale subvencije na proizvodnju, i zbiru bruto operativnog viška i bruto mješovitog dohotka.

Porezi na proizvode su svi porezi koji se plaćaju za jedinicu neke robe ili usluge koja je proizvedena ili je predmet transakcije. Porez može biti određen iznos novca za jedinicu količine neke robe ili usluge, ili može biti obračunat na vrijednost kao specifičan procenat od cijene za jedinicu robe i usluge koja je proizvedena ili je predmet transakcije.

Subvencije na proizvode su subvencije koje se plaćaju za jedinicu robe i usluge koja je proizvedena ili uvezena. Subvencija može biti određen iznos novca za jedinicu količine robe ili usluge, ili može biti obračunata na vrijednost kao specifičan procenat cijene po jedinici. Subvencija može biti obračunata i kao razlika između posebno utvrđene cijene i stvarne tržišne cijene koju plaća kupac.

Sezonsko podešavanje podataka

Sezonski podešene vrijednosti su vrijednosti u kojima je uklonjen uticaj sezone i kalendara. Zbir kvartalnih sezonski podešenih podataka u godini nije jednak zbiru podataka koji nisu vremenski podešeni.

Source and methods of data collection

The main sources of data are results of monthly and quarterly statistical surveys (agricultural, manufacturing, construction, trade, hotels and restaurants, transport and communication, data on employment and wages, price statistics), tax records and other sources.

Coverage

The calculation covers all activities following the concept of production by the 1993 System of National Accounts (SNA 93) and the 1995 European System of Accounts (ESA 95).

Data presentation

The main aggregates and categories are, as regards the concept and terminology, harmonised with SNA 93 and ESA 95. Data by activities are shown according to the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community (NACE Rev. 2).

Definitions and explanations

***Gross domestic product** by the production equals value added at basic prices by activities, increased by taxes on products, and reduced by subsidies on products. Gross domestic product thus equals the sum of value added at basic prices of all domestic (resident) production units and net taxes on products (taxes less subsidies on products).*

***Value added at basic prices** equals output at basic prices, reduced by intermediate consumption at purchaser's prices. Value added at basic prices also equals the sum of compensation of employees, other taxes on production, less other subsidies on production, and the sum of gross operating surplus and gross mixed income.*

***Taxes on products** are all taxes that are payable per unit of some good or services produced or transacted. The tax may be a specific amount of money per unit of quantity of a good or service, or it may be calculated ad valorem as a specified percentage of the price per unit or value of the goods and services produced or transacted.*

***Subsidies on products** are subsidies payable per unit of a good or services produced or imported. The subsidy may be a specific amount of money per unit of quantity of a good or services, or it may be calculated ad valorem as a specified percentage of the price per unit. A subsidy may also be calculated as the difference between a specified target price and the market price actually paid by a buyer.*

Seasonally and working days adjusted data

The seasonally and working days adjusted values are the value from which the seasonality and the calendar effects have been removed. Sum of quarterly seasonally adjusted data in a year is not equal to the sum of non-seasonally adjusted data.

Metodološka pojašnjenja

Kvartalni nacionalni računi primjenjuju iste principe, definicije i strukture kao i godišnji računi.

Za razliku od godišnjih računa, za koje su raspoložive direktne mjere varijabli, direktne informacije na kvartalnoj osnovi su ograničene pa se procjene uglavnom oslanjaju na indikatore. Indikatori na detaljnom nivou ekonomskih aktivnosti (2 ili 3 cifre NACE Rev. 2) su korišteni da bi se godišnje procjene, koje su raspoložive, alocirale na kvartale za godine za koje postoje godišnje procjene i proizvede procjena za najnoviju godinu za koju godišnji podaci nisu raspoloživi.

Važna osobina kvartalnih nacionalnih računa je njihova konzistentnost sa godišnjim računima, to jest, suma četiri kvartala za bilo koju pojedinačnu godinu jednaka je odgovarajućoj godišnjoj procjeni. Ova jednakost se dobiva pomoću statističke procedure koja se zove „benchmarking“. U kompilaciji kvartalnog BDP-a BiH, za „benchmark“ proceduru korišten je Denton metod, koji zadržava, koliko je to moguće, kretanje indikatora unutar godine, ali uz ograničenje da zbir sačinjenih kvartalnih procjena treba biti identičan godišnjim podacima (benchmark podaci).

Serije kvartalnih podataka BDP-a, u priloženim tabelama, prikazani su u tekućim cijenama, cijenama prethodne godine kao mjerama obima, te u lančano povezanim vrijednostima u cijenama 2010. Kao što zahtjevaju EU propisi, a što postaje i zajednička praksa među zemljama, kvartalne mjere obima BDP-a, kao i kod godišnjih računa, su procjenjene u cijenama prethodne godine, odnosno, cijene koje se koriste za izvođenje mjere obima mijenjaju se svake godine da bi se bolje odrazila najnovija struktura cijena. Međutim, vrijednosti obima u cijenama prethodne godine dopuštaju poređenje podataka samo između dvije uzastopne godine (podaci u cijenama prethodne godine za bilo koju godinu sa godišnjim podacima u tekućim cijenama iz prethodne godine). Da bi se dobila dugoročna serija, procjene mjera obima u cijenama prethodne godine su lančano povezane sa utvrđenim fiksnim referentnim periodom, čime se omogućava poređenje između bilo kojih odabranih perioda. Odabrani referentni period za BiH je 2010.

Tabele, uključuju i sezonski podešene serije u cijenama 2010. i stope rasta kvartala u odnosu na prethodni kvartal. Sezonski podešene serije uklanjaju iz originalnih podataka kvartalne sezonske fluktuacije i uticaj kalendara (u obzir je uzet samo uticaj radnih dana).

Serije su sezonski podešene korištenjem Demetra + softvera i TRAMO-SEATS metode. Korištena je direktna metoda (svaka serija je sezonski podešena, direktno).

Methodological explanations

The quarterly national accounts adopt the same principles, definitions, and structure of the annual accounts.

In contrast with the annual accounts for which direct measures of the variables are available, limited direct information is available on a quarterly basis and the estimates rely mostly on indicators. Indicators at detailed level of economic activities (2 or 3 digits of the NACE Rev. 2) have been used to quarterly allocate the annual estimates for years for which the corresponding annual estimates are available and to produce estimates for the most recent year for which no annual data are available.

An important property of the quarterly national accounts is their consistency with the annual accounts, that is, the sum of the four quarters for any given year is equal to the corresponding annual estimate. This identity is obtained by mean of a statistical procedure called „benchmarking“. The Denton benchmarking method has been used in the compilation of the quarterly GDP of the BiH, thus preserving as much as possible the intra-annual movement of the indicators but subject to the restriction that the sum of the resulting quarterly estimates should be identical to the annual data (the benchmark).

Quarterly GDP data series are presented in the attached tables at current prices and as volume measures at prices of previous year and as chain-linked values at prices of 2010. As requested by EU regulations and also being the most common practice among countries, quarterly volume measures of GDP, like in the annual accounts, are estimated at prices of previous year, that is, the prices used for the derivation of the volume measures change every year to better reflect the most current structure of price relatives. However, volume values at prices of a previous year allow the comparison of the data only between 2 successive years (data at previous year prices for any given year with the annual current price data of the previous year). In order to obtain long-term series, estimates of volume measures at prices of previous year are chain-linked to produce series at a fixed reference period, thus allowing the comparison between any chosen different periods. The selected fixed reference period in BiH is 2010.

The tables include also seasonally adjusted data at prices of 2010 and the respective quarter to previous quarter growth rates. The seasonally adjusted series remove from the original data the quarterly seasonal fluctuations and the calendar effects (only the effect of working days has been considered).

The series have been seasonally adjusted by means of the Demetra + software using the TRAMO-SEATS method. The direct method was used (each series was seasonally adjusted, directly)